

ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ, ਉਸਨੇ ਚੇਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਸਿਖਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿਤਾ । ਜਦ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਚੇਲੇ ਨੇ ਫੇਰ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ " ਗੁਰੂ ਜੀ ! ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਡੱਡੂ ਆ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰ ਲਵੋ । " ਚੇਲੇ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਚੰਡ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨੂੰ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ । ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਡੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦੌੜਿਆ । ਰਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਖੰਭੇ ਵਿਚ ਜਾ ਟਕਰਾਇਆ । ਇਥੋਂ ਮਰ ਕੇ ਉਹ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ।

ਬੜਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਇਸੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਸਨਿਆਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਗਾ । ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਤੱਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਉਸ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਫਲ ਫੁੱਲ ਉਜਾੜ ਰਹੇ ਸਨ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਤੱਪਸਿਆ ਛੱਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਨਿਠਿਆ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਉਹ ਖੂਹ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿੱਗਾ । ਜਿਥੋਂ ਮਰ ਕੇ ਉਹ ਸੱਪ ਦੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਪਿਆ । "

ਚੰਡ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਿਛਲਾ ਜਨਮ ਫਿਲਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਹੋਣ ਲੱਗਾ । ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ " ਇਕ ਕਰੋਧ ਕਾਰਣ ਮੈਂ ਨਿਕੰਮੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ । ਸਭ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਾਂਗਾ, ਗੁੱਸਾ ਛੱਡ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਵਾਂਗਾ । " ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਸੱਪ ਖੁੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵਰਤ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਵਰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਉਤਰ ਵਚਾਲਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ 15 ਦਿਨ ਦਾ ਵਰਤ ਖੋਲਿਆ । ਇਸ ਪੁੰਨ ਦਾ ਫਲ ਨਾਗਸੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ।

ਉਤਰ ਵਚਾਲਾ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵੇਤਾਵਿਕਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਰਭੀਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜ ਨਾਯਕ ਰਾਜਾ ਮਿਲੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ

ਸੁਰਭੀਪੁਰ ਅਤੇ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚਕਾਰ ਗੰਗਾ ਪੈਂਦੀ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ । ਇਸ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੁਸਾਫਿਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਖੇਮਿਲ ਨਾਂ ਦਾ ਜੋਤਸ਼ੀ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੀ । ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਖਬੇ ਪਾਸੇ ਉਲੂ ਬੋਲਿਆ । ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ " ਕੋਈ ਜਾਨ ਲੇਵਾ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਚ ਜਾਵਾਂਗੇ । "

ਜਦ ਕਿਸ਼ਤੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੂਫਾਨ ਆਇਆ । ਪਾਣੀ ਬਾਸਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਛਲਿਆ । ਕਿਸ਼ਤੀ ਗੋਤੇ ਖਾਣ ਲੱਗੀ । ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ, ਇਕ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਤੂਫਾਨ ਠੰਡਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੈਨ ਮਿਲਿਆ । ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਭਗਵਾਨ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ

ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਤੀਰਪ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਾਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਸ਼ੇਰ ਸੀ । (ਜੇ ਦੇਵਤਾ ਬਣ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ)

ਆਖਰਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਸਭ ਯਾਤਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਉਤਰ ਗਏ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਉਥੋਂ ਬੁਣਾਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਹ ਫੇਰ ਧਿਆਨ ਮਗਨ ਹੋ ਗਏ । ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਜਰੇ ਸਨ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਪੁਸ਼ਯ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਸਨੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ “ ਇਥੋਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਰੂਰ ਹੀ ਚਕਰਵਰਤੀ ਲੰਘਿਆ ਹੈ । ਉਹ ਮੁਸੀਬਤ ਕਾਰਣ ਸ਼ਾਇਦ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਘੁਮ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂ, ਤਾਂਕਿ ਚਕਰਵਰਤੀ ਬਣਨ ਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ । ” ਪੁਸ਼ਯ ਜਦ ਬੁਣਾਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਗਾ “ ਮੇਰਾ ਜੋਤਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਤਰ ਝੂਠਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਮੈਂ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚਕਰਵਰਤੀ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਦਰ ਦਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਭਿਖਾਰੀ ਹੈ । ” ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਜਦ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ “ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਧਰਮ ਚਕਰਵਰਤੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਚਕਰਵਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵਰਗਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ”

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਬੁਣਾਕ 'ਚੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਰਾਜ ਗ੍ਰਹਿ ਪਹੁੰਚੇ । ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾਲੰਦਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਜੁਲਾਹੇ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੋਮਾਸਾ ਗੁਜਾਰਿਆ । ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੈਂਟ ਮੰਖਲੀ ਪੁੱਤਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਾਲ ਹੋਈ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਲੱਗਾ । ਪਰ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿਤਾ । ਕੱਤਕ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ “ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੀ ਮਿਲੇਗਾ ? ” ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ, ਖੱਟੀ ਲਸੀ ਅਤੇ ਖੋਟਾ ਰੁਪਿਆ ” । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਝੂਠੀ ਠਹਿਰਾਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ । ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੰਗਣ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਮਿਲਿਆ । ਦੁਪਿਹਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਤੇ ਖੱਟੀ ਲਸੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖੋਟਾ ਰੁਪਿਆ ਦਛੱਣਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ । ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ “ ਹੋਣੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ ਜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਤੋਂ ਨਿਸਚਿਤ ਹੈ । ”

ਚੌਮਾਸਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਾਲੰਦਾ ਤੋਂ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਲਾਂਗ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਲ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤੱਪਸਿਆ ਦਾ ਵਰਤ ਖੋਲਿਆ ।

ਨਾਲੰਦਾ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਇਕਲੇ ਚਲੇ ਗਏ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਪਹੁੰਚਿਆ । ਅੰਤ ਵਿਚ ਜਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਵੀ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਮੁਨਵਾ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ । ਅੰਤ ਵਿਚ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਕੋਲਾਂਗ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਿਆ । ਉਥੇ ਉਸਨੇ ਇਕ ਤੱਪਸਵੀ ਦੇ ਵਰਤ ਖੋਲਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁਣੀ । ਉਸਨੂੰ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਤੱਪਸਵੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ । ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਮਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ “ ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚੇਲਾ । ” ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਅਖਵਾਉਣ ਲੱਗਾ ।

ਤੀਸਰਾ ਸਾਲ—

ਕੋਲਾਂਗ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਾਲ ਸਵਰਨਖੱਲ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ, ਗਵਾਲੇ ਮਿਲ ਕੇ ਖੀਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਖੀਰ ਪੱਕਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ “ ਭਗਵਾਨ ! ਆਪਾਂ ਖੀਰ ਖਾ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ । ” ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਖੀਰ ਪਕੇਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਂਡੀ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗੀ । ” ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਗਵਾਲੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਂਡੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਗਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੱਚ ਨਿਕਲੀ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ “ ਹੋਣੀ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਟਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ” ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿੰਡ ਆ ਗਏ । ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਉਪ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸਨ । ਇਕ ਭਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਨੰਦ ਸੀ । ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਉਪਨੰਦ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੰਦ ਦੇ ਘਰ ਗਏ । ਉਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਿਖਿਆ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਮਿਲਿਆ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੂਸਰੇ ਭਰਾ ਉਪਨੰਦ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਉਥੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਸੀ ਆਈ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ॥ ਇਸ ਤੇ ਉਪਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਜੇ ਲੈਂਦਾ ਹੋ ਲਵੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸੁੱਟ ਆ । ” ਦਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ।

ਚੌਥਾ ਸਾਲ—

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਲਾਏ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਇਕ ਖੰਡਰ ਵਿਚ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਠਹਿਰੇ । ਰਾਤ ਭਰ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਸਥਿਰ ਰਹੇ । ਕੋਲਾਏ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਤਾਲਯ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰੇ । ਕੋਲਾਏ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਦੇ ਖੰਡਰ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਨਾਉ ਦਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਗੋਮਤੀ ਦਾਸੀ ਨਾਲ ਰੰਗਰਲੀਆਂ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਖੰਡਰ ਵਿੱਚ ਵੇਖ ਲਿਆ । ਇੱਥੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਟ ਪਈ ।

ਇਕ ਦਿਨ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੁਨੀ ਚੰਦਰ ਆਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ । ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੁਨੀ ਵਸਤਰ, ਪਾਤਰ ਰਖਦੇ ਸਨ । ਉਹ (ਗੋਸ਼ਾਲਕ) ਮੁਨੀਚੰਦਰ ਆਚਾਰੀਆ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ “ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ? ” ਮੁਨੀਚੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਅਸੀਂ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵ ਨਾਥ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰਮਣ (ਸਾਧੂ) ਹਾਂ ” ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਮੁਨੀ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ “ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸਾਧੂ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਨਾ ਤੱਪ ਹੈ, ਨਾ ਜੱਪ ਹੈ । ਇੰਨਾ ਪਰਿਗ੍ਰਹਿ (ਵਸਤਰ ਭਾਂਡੇ) ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਜੈਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸਾਧੂਆਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਤੁਸੀਂ ਝੂਠੇ ਹੋ । ਸੱਚੇ ਸ਼੍ਰਮਣ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ । ”

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੁਨੀਚੰਦਰ ਨੂੰ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ । ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ “ ਜੇਹਾ ਤੂੰ ਪਾਖੰਡੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ । ”

ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ “ ਜੇ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜੱਪ ਤੱਪ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਉਪਾਸਰਾ (ਠਹਿਰਣ ਦੀ ਜਗਾ) ਜਲ ਜਾਵੇ । ” ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਇਆ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ “ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਜ ਕਲ ਤੱਪ ਦਾ ਅਸਰ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ । ” ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪਾਗਲ ਘੁਮਾਰ ਨੇ ਮੁਨੀਚੰਦਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ, ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਨੀ ਨੂੰ ਅਵਧੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ । ਮੁਨੀ ਜੀ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਏ । ਸਵਰਗ ਦੇ ਦੇਵਤਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਉਣ ਲਗੇ । ਧਰਤੀ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਛਾ ਗਈ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗਾ “ ਵੇਖੋ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਜੱਪ, ਤੱਪ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ । ਉਹ ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਉਪਾਸਰਾ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ” ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਦੱਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵ ਨਾਥ ਦੀ ਸ਼੍ਰਮਣ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ।

ਕੋਲਾਏ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਤਾਲਯ, ਕੁਮਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਚੇਰਾਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਪੁੱਜੇ । ਉਥੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸ ਸਮਝ ਕੇ ਪਕੜ ਲਿਆ । ਇਥੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਤੰਗ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ । ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ

ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੇਵੇਂ ਚੁੱਪ ਰਹੇ । ਜਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੋਮਾ ਅਤੇ ਜੈਅੰਤੀ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਛੁੜਾਇਆ । ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵ ਨਾਥ ਦੇ ਸਾਧਵੀ ਸੰਪਰਦਾਏ ਦੀਆਂ ਚੇਲੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਾਜਕ ਸਾਧਵੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਸੋਮਾ ਤੇ ਜੈਅੰਤੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਚੰਪਾ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ।

ਪੰਜਵਾਂ ਸਾਲ

ਚੋਰਾਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਚੌਥਾ ਚੌਮਾਸਾ ਪਰਿਸ਼ਟ ਚੰਪਾ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਇਥੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਸੇਠ ਜੀਰਨ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਹਰ ਚੌਰਸ ਵਰਤ ਖੇਲਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ । ਉਥੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕਯੋਗਲਾ ਨਗਰ ਗਏ । ਜਿਥੇ ਮਾਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਇਸਤਰੀ ਗਾਣਾ ਗਾ ਰਹੀ ਸੀ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ । ਇਹ ਔਰਤ ਗਰੀਬ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੁੱਢੀ ਵੀ ਸੀ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਚੇਲਾ ਸਮਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ।

ਕੰਯੋਗਲਾ ਵਿਚ ਦਰਿਧੇਰ ਨਾਮੀ ਪਾਖੰਡੀ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਇਹ ਸਾਧੂ ਸ਼ਾਦੀ-ਸੁਦਾ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਤ ਰਹੇ । ਉਸ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਲਸਾ ਸੀ । ਮਰਦ, ਬਚੇ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ । ਬਾਜੇ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਉਸ ਮੰਦਰ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ।

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਨਾਚ ਗਾਣਾ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ । ਉਸ ਰਾਤ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਸੀ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ । ਉਹ ਠੰਡ ਵਿਚ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ “ ਇਹ ਆਦਮੀ ਧਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਜਾਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਜੇ ਜੇਰ ਨਾਲ ਵਜਾਓ ਤਾਂਕਿ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਬਕਵਾਸ ਨਾ ਸੁਣੇ । ” ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਫੇਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਗਈ ।

ਕੰਯੋਗਲਾ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਗਏ । ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਯੋਤਸਰਗ (ਧਿਆਨ) ਤੱਪ ਕੀਤਾ । ਉਥੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਫੇਰ ਹਰੀਦੁਰਗ ਪਿੰਡ ਗਏ । ਇਥੇ ਹਰੀਦੁਰਗ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਰਖਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਗੁਜਾਰੀ । ਉਥੇ ਕੁਝ ਯਾਤਰੀ ਲੋਕ ਵੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ

ਅੱਗ ਜਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ । ਉਹ ਲੋਕ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਿਸਕ ਗਏ । ਅੱਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲ ਰਹੀ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸਨ । ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਆਈ । ਅੱਗ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਪੈਰਾ ਵੱਲ ਵੱਧ ਗਈ । ਇਸ ਅੱਗ ਕਾਰਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਪੈਰ ਝੁਲਸ ਗਏ । ਇਹ ਅਗਨੀ ਕਾਂਡ ਵੇਖ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਉਥੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ।

ਦੁਪਿਹਰ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੰਗਲਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸਦੇਵ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ । ਨੰਗਲਾ ਤੋਂ ਆਵੱਤਾ ਬਲਦੇਵ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ । ਅਵੱਤਾ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਚੇਰਾਏ ਸਨੀਵੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਲੁੰਬਕਾ ਸਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ।

ਕਲੁੰਬਕਾ ਵਿਖੇ ਮੇਘ ਅਤੇ ਕਾਲਹਸਤੀ ਦੇ ਡਾਕੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕੇ ਮਾਰਦੇ । ਇਕ ਵਾਰ ਕਾਲਹਸਤੀ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਮਿਲੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, “ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ ? ” ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਕਾਫੀ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਕੀਤੀ । ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੇਘਾ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ । ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਗੇ ।

ਇਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਕਾਫੀ ਬਕਾਇਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਰਜਰਾ (ਝਾੜਨਾ) ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਅਨਾਰੀਆ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਰਾਡ ਭੂਮੀ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਨਾਰਜ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਣਿਤ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਮਾਰਿਆ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਕੁੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਗਿਰਾਇਆ ਗਿਆ । ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮਥੇ ਸਹਾਰਦੇ ਰਹੇ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਰਾਡ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਸਰਹਦੀ ਪਿੰਡ ਪੂਰਨ ਕਲਸ਼ ਵਿਚ ਦੇ ਚੋਰ ਮਿਲੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਸ਼ਗੁਨ ਸਮਝਿਆ । ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦੇੜੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਇੰਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ । ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਆਪ ਨੇ ਭਦਿੱਲਾ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ।

ਛੇਵਾਂ ਸਾਲ—

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕਯਲੀ ਜੰਬੂਸੰਡ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਤੰਬਾਏ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਥੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਚੇਲੇ ਨੰਦੀਸੇਨ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ।

ਛੇਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਮਲਯ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਭਦਿੱਲਾ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਚੌਮਾਸੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ

ਤੱਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਸਨ ਕੀਤੇ । ਭੱਦਲਾ ਨਗਰ ਤੋਂ ਆਪ ਕੁਪਿਯਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਗਏ । ਜਿਥੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝ ਕੇ ਪਕੜ ਲਿਆ । ਉਥੇ ਭਗਵਾਨ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪ੍ਰਗਲਭਾ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ " ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਕੜਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਵਰਧਮਾਨ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਗਲ ਸਵੱਰਗ ਦੇ ਦੇਵਤੇ ਇੰਦਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ । " ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਕੁਪੀਆਂ ਤੋਂ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਇਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ " ਹੇ ਭਗਵਾਨ ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਕੁਟਦੇ ਹਨ, ਬੇਇਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਵੀ ਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਮੈਂ ਅੱਲਗ ਘੁੰਮਾਂਗਾ । " ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਕ ਲੋਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਿਆਨ ਲਗਾਇਆ । ਇਸ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਕਈ ਦਿਨ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਅਸ਼ੁਭ ਸਮਝਿਆ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਹੱਥੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ । ਪਰ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਇਕ ਕਦਮ ਅਗੇ ਨਾ ਵੱਧ ਸਕੇ । ਲੋਹਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਣ ਲੱਗਾ ।

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਤੋਂ ਆਪ ਗ੍ਰਾਮਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ । ਉਥੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀ ਲਗਾ ਲਈ । ਬਾਗ ਵਿਚ ਵਿਭਲੋਕ ਯਕਸ਼ ਆਪ ਦਾ ਭਗਤ ਬਣ ਗਿਆ ।

ਗ੍ਰਾਮਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਾਲੀਸ਼ੀਰਸ਼ ਵਿਖੇ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੀ ਵੈਰਣ ਕਟ ਪੂਤਨਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਦਿਤੇ । ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਟਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿਟੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ । ਫੇਰ ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਕੰਧੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਨੇਰੀ 'ਚ ਲਾਉਣ ਲੱਗੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਗਵਾਨ ਅਡੋਲ ਰਹੇ । ਇੰਨਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਹੌਂਸਲਾ ਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾ ਛੱਡਿਆ । ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਟਪੂਤਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਮੰਨਣੀ ਪਈ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਮੰਗੀ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਲੋਕ ਅਵਧੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ । ਸ਼ਾਲੀਸ਼ੀਰਸ਼ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਭਦਿਆ ਨਗਰੀ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਸ਼ਟ ਨਾ ਆਇਆ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ 6ਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਭਦਿਆ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ।

ਇਧਰ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਵੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਇਕੱਲਾ ਘੁੰਮਦਾ ਘੁੰਮਦਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ
ਕੋਲ ਆ ਪੁੱਜਾ । ਇਸ ਚੌਮਾਸੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤਪ,
ਆਸਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ।

ਸਤਵਾਂ ਸਾਲ—

ਸਤਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਲਭਿਆ ਵਿਖੇ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ । ਇਥੇ
ਵੀ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਜੜ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ । ਉਹ ਬਲਦੇਵ
ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲਗਾ । ਇਕ ਲੰਬੇ ਦੰਦ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖ
ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ । ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਕਾਰਣ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਟਿਆ ।

ਅਠਵਾਂ ਸਾਲ—

ਸਤਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਆਲਭੀਆ ਤੋਂ ਕੁਡਾਕ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼
ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਮਕਨਾ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਥੇ ਬਲਦੇਵ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ।
ਮਕਨਾ ਤੋਂ ਬਹੁਸਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਹ ਅਰਗਲਾ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਥੇ ਦਾ ਰਾਜਾ ਜਿਤਸ਼ਤਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੇ ਜਾਸੂਸਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ । ਉਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹਰ ਆਉਣ ਜਾਣ
ਵਾਲੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਸਨ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਮੰਨ ਵਰਤ ਕਾਰਣ ਆਪਣੀ
ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦਸੀ । ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸ
ਸਮਝ ਕੇ ਫੜ ਲਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ । ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਅਸਥੀਗ੍ਰਾਮ
ਨਿਵਾਸੀ ਉਤਪਲ ਜੇਤਸ਼ੀ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ
ਕਿਹਾ “ ਇਹ ਜਾਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਹ ਤਾਂ ਖੱਤਰੀ ਕੁੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਿਧਾਰਥ ਦੇ
ਪੁੱਤਰ ਹਨ । ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦੇਵੋ,
ਇਹ ਤਾਂ ਧਰਮ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਕਰੋ । ”
ਜੇਤਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜਾ ਜਿਤਸ਼ਤਰੂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ
ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ।

ਲੋਹ ਅਰਗਲਾ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪੁਰਿਮਤਾਲ ਨਗਰ ਦੇ ਸ਼ਕਟਮੁਖ ਬਾਗ
ਵਿੱਚ ਆਏ, ਇਥੇ ਆਪ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਵਕ ਨੇ ਕੀਤਾ । ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਤਪ ਕੀਤਾ । ਪੁਰਿਮਤਾਲ ਤੋਂ ਉਨਾਗ, ਗੋਭੂਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭਗਵਾਨ
ਮਹਾਵੀਰ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ
ਅਠਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਚੌਮਾਸੇ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਤਪੱਸਿਆ ਵੇਲੇ ਭਗਵਾਨ ਨੇ
ਅਣਗਣਿਤ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੌਮਾਸਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ
ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਅਨਾਰੀਆ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ ।

ਨੌਵਾਂ ਸਾਲ—

ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਰਾੜ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੰਜਰ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸੁਭ ਜੇਹੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਗਏ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ “ ਅਜੇ ਮੇਰੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਮੈਲ ਕਾਫੀ ਬਾਕੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਸ਼ਟ ਵਾਲਾ ਅਨਜਾਣ ਇਲਾਕਾ ਤੱਪ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਲਈ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ।

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਘੁਮਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਪਹਿਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਆਚਾਰਾਂਗ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ । ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਨਾਰੀਆ ਸਨ । ਇਥੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸਨ । ਇਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਤਾਂ ਕੀ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਲੋਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਵੇਖ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਕੁਤੇ ਡੋ ਦਿੰਦੇ, ਚੋਰ ਸਮਝ ਕੇ ਘੋਰ ਲੋਂਦੇ, ਲਾਠੀ, ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੇ, ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਦੇ । ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਾਮ ਭੋਗ ਲਈ ਆਖਦੀਆਂ । ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤਾਂ ਮਹਾਵੀਰ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮਥੇ ਸਹਾਰਿਆ । ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਬਣੇ ਰਹੇ । ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੁਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੀ ਲੰਘਿਆ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ 6 ਮਹੀਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਟ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝਲਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੌਵਾਂ ਚੌਮਾਸਾ ਅਨਾਰੀਆ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ।

ਦਸਵਾਂ ਸਾਲ—

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਫਿਰ ਆਰੀਆ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਲਗੇ । ਉਹ ਸਿਧਾਰਥ ਪੁਰ ਤੋਂ ਕੁਰਮ ਗ੍ਰਾਮ ਆ ਰਹੇ ਸਨ । ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਇਕ ਸੱਤ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਤਿਲਾਂ ਦਾ ਬੂਟਾ ਵੇਖਿਆ । ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ “ ਇਹ ਬੂਟਾ ਉਗੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ” ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਹਾਂ ਇਹ ਬੂਟਾ ਉਗੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਫੁੱਲ ਦੇ ਜੀਵ ਦੀ ਫਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਤਿਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ । ” ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਬੂਟਾ ਉਥੋਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ।

ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ—

ਉਥੋਂ (ਸਿਧਾਰਥਪੁਰ) ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੁਰਮ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੈਸ਼ਾਯਾਨ ਨਾਂ ਦਾ ਸਨਿਆਸੀ ਤੱਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਹ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਉਲਟਾ ਸਿਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਖੜਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਟਾਵਾਂ ਖਿਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ । ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਟਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੂਆਂ ਗਿਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ । ਪਰ ਸਨਿਆਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੂਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ

ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਰਖੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਇਹ ਸਭ ਵੇਖ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਸਨਿਆਸੀ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਛੇੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ “ ਤੂੰ ਸਾਧੂ ਹੈਂ ਜਾਂ ਜੂਆਂ ਦਾ ਘਰ । ”

ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਤਕ ਤੇ ਗੁਸਾ ਆ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ (ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ) ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ । ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ੀਤ ਲੇਸ਼ਿਆ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਨਿਕਮੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਤੇਜ਼ੇ ਸ਼ਕਤੀ ਛੱਡਣ ਤੇ ਵੈਸ਼ਾਯਾਨ ਆਖਣ ਲੱਗਾ “ ਬੀਤ ਗਈ, ਭਗਵਾਨ ਬੀਤ ਗਈ । ” ਗੋਸ਼ਾਲਕ, ਇਸ ਸਾਧੂ ਦੇ ਕਥਨ ਦਾ ਅਰਥ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ “ ਇਹ ਸਾਧੂ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ । ” ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ “ ਇਸ ਨੇ ਤੇਰੇ ਤੇ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਵਰਤੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਸ਼ੀਤ ਲੇਸ਼ਿਆ ਕਾਰਣ ਤੂੰ ਬਚ ਗਿਆ । ਇਹ ਤਪੱਸਵੀ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ “ਜੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਡਰ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ “ ਹੇ ਭਗਵਾਨ ! ਇਹ ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ” ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ “ ਹੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ! ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤ ਕਰਦਾ ਰਹੇ । ਸੂਰਜ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਗਾਹ ਟਿਕਾ ਕੇ ਖੜਾ ਰਹੇ, ਵਰਤ ਖੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੁਠੀ ਭਰ ਉੜਦ ਅਤੇ ਚੂਲੀ ਭਰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰੇ । ਇੰਨੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਤੇਜ਼ੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ”

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਫੇਰ ਸਿਧਾਰਥਪੁਰ ਪੁੱਜੇ । ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਤਿਲ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਬੂਟਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ “ ਉਹ ਤਿਲ ਦਾ ਬੂਟਾ ਨਹੀਂ ਉਗਿਆ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸਾਂ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ । ”

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਤਰ ਦਿਤਾ “ ਹੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ! ਚਲਾਕ ਨਾ ਬਣ ਤੂੰ ਇਹ ਬੂਟਾ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਤਿਲ ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗਿਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਬੂਟਾ ਖੜਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਫੁੱਲ ਅੰਦਰ ਸੱਤ ਤਿੱਲ ਹਨ । ”

ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕੀਤਾ । ਉਸਨੇ ਬੂਟਾ ਪੁੱਟ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਸੱਚ ਨਿਕਲੀ । ਇਸ ਤੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ “ ਹੋਣੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਟਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ” ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਜੀਵ ਮਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜੂਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੂੰ ਨਿਯਤੀਵਾਦ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ । ਹੁਣ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਹ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਵਿਖੇ ਹਾਲਾ ਹਲ ਘੁਮਾਰਨ ਦੇ ਘਰ

ਠਹਿਰ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਤੇਜੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਆਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਤੇਜੇਲੇਸ਼ਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਖੂਹ ਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਇਕ ਦਾਸੀ ਤੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾਸੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਭੈੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਉਸ ਦਾਸੀ ਨੇ ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗਾਲਾਂ ਕਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤੇਜੇਲੇਸ਼ਿਆ ਰਾਹੀਂ ਦਾਸੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤੇਜੇਲੇਸ਼ਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੋਸ਼ਾਲਕ ਨੇ ਛੇ ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੋਤਸ਼ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਕੋਲ ਉਪਾਸਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੀਰਥੰਕਰ, ਸਰਵਗ ਅਤੇ ਕੇਵਲੀ ਅਖਵਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਆਜੀਵਕ ਸੰਪਰਦਾਏ ਦਾ ਅਧਾਰੀਆ ਬਣ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਇਕਲੇ ਸਨ। ਸਿਧਾਰਥਪੁਰ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਪੁੱਜੇ। ਇਥੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਖੜੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਬਚਿਆਂ ਨੇ ਭੂਤ ਸਮਝਿਆ ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਿਧਾਰਥ ਦਾ ਦੇਸਤ ਸੰਖ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਭਜਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ।

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਬਨਿਜ ਗ੍ਰਾਮ ਪਧਾਰੇ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਸ਼ਤੀ ਰਾਹੀਂ ਗੰਗਾ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਨਿਜ ਗ੍ਰਾਮ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਰਾਇਆ ਮੰਗਿਆ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਉਥੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਸ਼ੰਖ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਚਿਤਰ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੂਤ ਬਣ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ।

ਇਥੇ ਆਪ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਾਯੋਤਸਰਗ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਤੱਪ ਕੀਤਾ।

ਵਣਿਜਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਿੱਤਰ ਯੋਗ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਚੌਮਾਸਾ ਗੁਜਾਰਿਆ।

ਗਿਆਰ੍ਹਵਾਂ ਸਾਲ—

ਚੌਮਾਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰਲਠਿਆ ਸ਼ਨੀਵੇਸ਼ ਵੱਲ ਪਧਾਰੇ। ਇਥੇ ਆਪ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 16 ਵਰਤ ਕੀਤੇ। ਵਰਤਾਂ ਸਮੇਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਯੋਗ ਆਸਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ।

17ਵੇਂ ਦਿਨ ਵਰਤ ਖੋਲਣ ਲਈ ਆਨੰਦ ਗਾਥਾਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਗਏ । ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੇ ਬਚੇ ਖੁਚੇ ਬਾਸੀ ਅੰਨ ਨਾਲ ਵਰਤ ਖੋਲਿਆ । ਆਪ ਨੇ ਇਹ ਵਰਤ ਬਹੁਲਾ ਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅੰਨ ਦਾਨ ਨਾਲ ਖੋਲਿਆ ।

ਇਕ ਵਾਰ ਸਵੱਰਗ ਦਾ ਰਾਜੇ ਇੰਦਰ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠਾ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਤੱਪਸਿਆ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿੱਡਰਤਾ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਇਕ ਦੇਵਤੇ ਸੰਗਮ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਰੀਫ਼ ਝੂਠੀ ਲੱਗੀ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ । ਉਹ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੋਲਾਸ ਨਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ । ਇਥੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਖੜੇ ਸਨ । ਉਸਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ 20 ਕਸ਼ਟ ਦਿਤੇ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :-

(1) ਧੂਲ ਦੀ ਵਰਖਾ (2) ਕੀੜੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਚਿੰਬੜਨਾ (3) ਮੱਛਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਡੱਸਣਾ (4) ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਛੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਕਟਵਾਣਾ (5) ਬਿਛੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ (6) ਸੱਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਡੱਸਣਾ (7) ਨਿਉਲੇ ਬਣ ਕੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਮਾਸ ਉਚਾੜਨਾ (8) ਚੂਹੇ ਬਣ ਕੇ ਦੰਦ ਮਾਰਨਾ (9) ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਨਾ (10) ਪਿਸ਼ਾਚ ਬਣ ਕੇ ਡਰਾਉਣਾ (11) ਬਘਿਆੜ ਬਣ ਕੇ ਖਾਣਾ (12) ਮਾਤਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਬਣ ਕੇ ਆਖਣਾ " ਪੁੱਤ ! ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦੇਵਾਂਗੇ " (13) ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਤਿਖੇ ਪੰਜੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਮਰਵਾਉਣਾ । (14) ਦੋਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਅੱਗ ਜਲਾ ਕੇ ਖੀਰ ਪਕਾਉਣਾ (15) ਚੰਡਾਲ ਆਦਿ ਬਣ ਕੇ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕਢਣੀਆਂ (16) ਸਵੱਰਗ ਦੀਆਂ ਪਰੀਆਂ ਭੇਜ ਕੇ ਤੱਪਸਿਆ ਤੋਂ ਗਿਰਾਉਣਾ (17) ਸਖਤ ਹਵਾ ਨਾਲ ਸ਼ਰੀਰ ਘੁਮਾਣਾ ਅਤੇ ਉਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸੁੱਟਣਾ (18) ਭਾਰੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਸੁੱਟਣਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਸ਼ਰੀਰ ਅੱਧਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਧੱਸ ਗਿਆ (19) ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਵੇਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਖਣਾ ਚਲੋ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਹੋਰ ਥਾਂ ਚਲੀਏ (20) ਆਪਣੀ ਦੇਵ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਖਾ ਕੇ ਆਖਣਾ " ਕਿਉਂ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਆਖੋ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਸਵਰਗ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । "

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀਹ ਘੋਰ ਕਸ਼ਟ ਇਕੋ ਰਾਤ ਸਮੇਂ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਸਹੇ, ਪਰ ਉਹ ਅਡੋਲ ਰਹੇ । ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਅਗੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਹ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ।

ਪੋਲਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨਾਲੁਕਾ, ਸੁਭੇਰਾ, ਸੁਛੇਰਾ ਮਲਯ ਅਤੇ ਹਾਥੀਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਤੇਸਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਥੇ ਵੀ ਇਹ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਉਸਨੇ ਸਾਧੂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ । ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ " ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ

ਹੈ । ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜੋ ।" ਲੋਕ ਸੰਗਮ ਦੇ ਆਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗਏ, ਲੋਕਾਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਭੂਤਿਲ ਨਾਂ ਦੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਛੁੜਾਇਆ । ਲੋਕ ਸੰਗਮ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਗੇ । ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ ।

ਤੋਸਲੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਮੇਸਲੀ ਪਧਾਰੇ । ਉਥੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਖੜ ਗਏ । ਸੰਗਮ ਨੇ ਇਥੇ ਵੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਜਿੰਮੇ ਲਗਵਾ ਦਿਤਾ । ਇਥੇ ਵੀ ਸੁਮਾਰਾਧ ਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੁੜਵਾਇਆ ।

ਆਪ ਫੇਰ ਤੋਸਲੀ ਚਲੇ ਗਏ । ਉਥੋਂ ਸੰਗਮ ਨੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਪ ਕੋਲ ਰਖ ਦਿਤਾ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੇ ਸੰਗਮ ਰੂਪੀ ਚੋਰ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਮੰਨ (ਚੁੱਪ) ਵਰਤ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੋਰ ਸਮਝ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ।

ਆਪ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਫੰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜੇ ਫੌਰਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੱਤ ਵਾਰੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰਸਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ । ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਹੋਇਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦਸਿਆ । ਰਾਜੇ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਇੱਜਤ ਨਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ।

ਤੋਸਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਸਿਧਾਰਥਪੁਰ ਗਏ । ਉਥੇ ਵੀ ਚੋਰੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ । ਇਥੇ ਕੋਸ਼ਿਕ ਨਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁੜਾਇਆ ।

ਸਿਧਾਰਥਪੁਰ ਤੋਂ ਆਪ ਬਜਰ ਗਾਵ ਗਏ । ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਤਿਉਹਾਰ ਕਾਰਣ ਘਰ ਘਰ ਖੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਵਰਤ ਖੋਲਣਾ ਸੀ । ਸੰਗਮ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਦੇਵ-ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਸੰਗਮ ਦੀ ਇਹ ਹਰਕਤ ਪਛਾਣ ਲਈ । ਉਹ ਉਥੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਗਏ ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਗਮ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕਸ਼ਟ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ । ਆਖਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਤੋਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ । ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲਬਖਸ਼ਾਉ ਦਾ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ।

ਇਥੋਂ ਭਗਵਾਨ ਆਲਭਿਆ, ਸੇਅਵਿਆ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰਵਸਤੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਸ਼੍ਰਵਸਤੀ ਵਿਚ ਸਕੰਦ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਲੋਕਾਂ ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕੇ ਰਥ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਨਾਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ । ਮੂਰਤੀ ਉਸੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ । ਜਿਥੇ ਭਗਵਾਨ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਖੜੇ

ਸਨ । ਮੂਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਗਿਰ ਪਈ । ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਹੋਇਆ । ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਭਗਤ ਬਣ ਗਏ ।

ਸ਼੍ਰਾਵਸਤੀ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ, ਬਨਾਰਸ, ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ, ਮਿਥਿਲਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਇਹ ਚੌਮਾਸਾ ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ । ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕਾਮ ਮਹਾਬਨ ਨਾਉ ਦਾ ਬਾਗ ਸੀ । ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਵਿਖੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਸੇਠ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ । ਉਸ ਦੀ ਇਛਾ ਸੀ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਲੰਬਾ ਵਰਤ ਖੋਲਣ । ਉਸਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ । ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਵਰਤ ਵੀ ਇਕ ਦਾਸੀ ਦੇ ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਖੋਲਿਆ । ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ । ਉਹ ਪੂਰਨ ਸੇਠ ਦਾਸੀ ਦੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸਰਾਹੁਣ ਲਗਾ । ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਉਸਨੇ ਸਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ।

ਬਾਰੂਵਾਂ ਸਾਲ—

ਵੈਸ਼ਾਲੀ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਸੁਸਾਮ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਥੇ ਅਸ਼ੋਕ ਦਰਖਤ ਹੇਠਾਂ ਧਿਆਨ ਲਗਾ ਕੇ ਬੈਠੇ । ਇਥੇ ਹੀ ਚਮਰੋਂਦਰ ਨੇ ਇੰਦਰ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ । ਇਥੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਭੋਰਪੁਰ, ਨੰਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਹੁੰਦੇ ਮੇਡੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਥੇ ਇਕ ਗਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣ ਦੀ ਨਾਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ।

ਮੇਡੀਆਂ ਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ “ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਹਥੋਂ ਭੋਜਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਂਗਾ ਜੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੇ (1) ਸਿਰ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਵੇ (2) ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇੜੀਆਂ ਹੋਣ (3) ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀ ਭੁਖੀ ਹੋਵੇ (4) ਭਿਜੀਆਂ ਬਕਲੀਆਂ ਹੋਣ (5) ਭਿਖਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਪੈਰ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਇਕ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ (6) ਥਾਂ ਥਾਂ ਵਿਕੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦਾਸੀ ਹੋਵੇ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਰਤ ਖੋਲਾਂਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣਾ ਵਰਤ ਜਾਰੀ ਰਖਾਂਗਾ । ”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਾਂਬੀ ਵਿਖੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਨਾ ਮਿਲਦਾ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ 4 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਾ ਮਿਲਿਆ । ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸਗੁਪਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ । ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੰਦਾ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭਗਤ ਸੀ । ਉਸਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਖਾਲੀ ਭੁਖੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਗਮ ਸਤਾਉਣ ਲਗਾ । ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ । ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ “ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਕੰਮ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਹੋ, ਜੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬੁੱਝ ਸਕਦੇ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ 4 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਲਈ ਘੁਮ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਪੂਰੀ ਨਾ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ